

Legemidler til barn

Torill Marita Andersen, 11.12.25

#instafarmasøyten

VELKOMMEN!

- Legemidler til barn – hvorfor snakke om dette?
- Helsesykepleiere møter ofte foreldre med spørsmål

#instafarmasøyten

HVEM ER JEG?

Torill Marita Andersen

Utdannet Cand. Pharm, Universitetet i Oslo 2006
Bachelor økonomi, ledelse og bærekraft, NTNU 2024.

2006-2015: Apoteker i Boots apotek

2015-2023: Fagsjef publikum, Sykehusapotekene HF

2023-2024: Leder prosjektavdelingen, Sykehusapotekene HF

2025: Instafarmasøyten

2025: Styremedlem Norsk Farmasøytisk Selskap

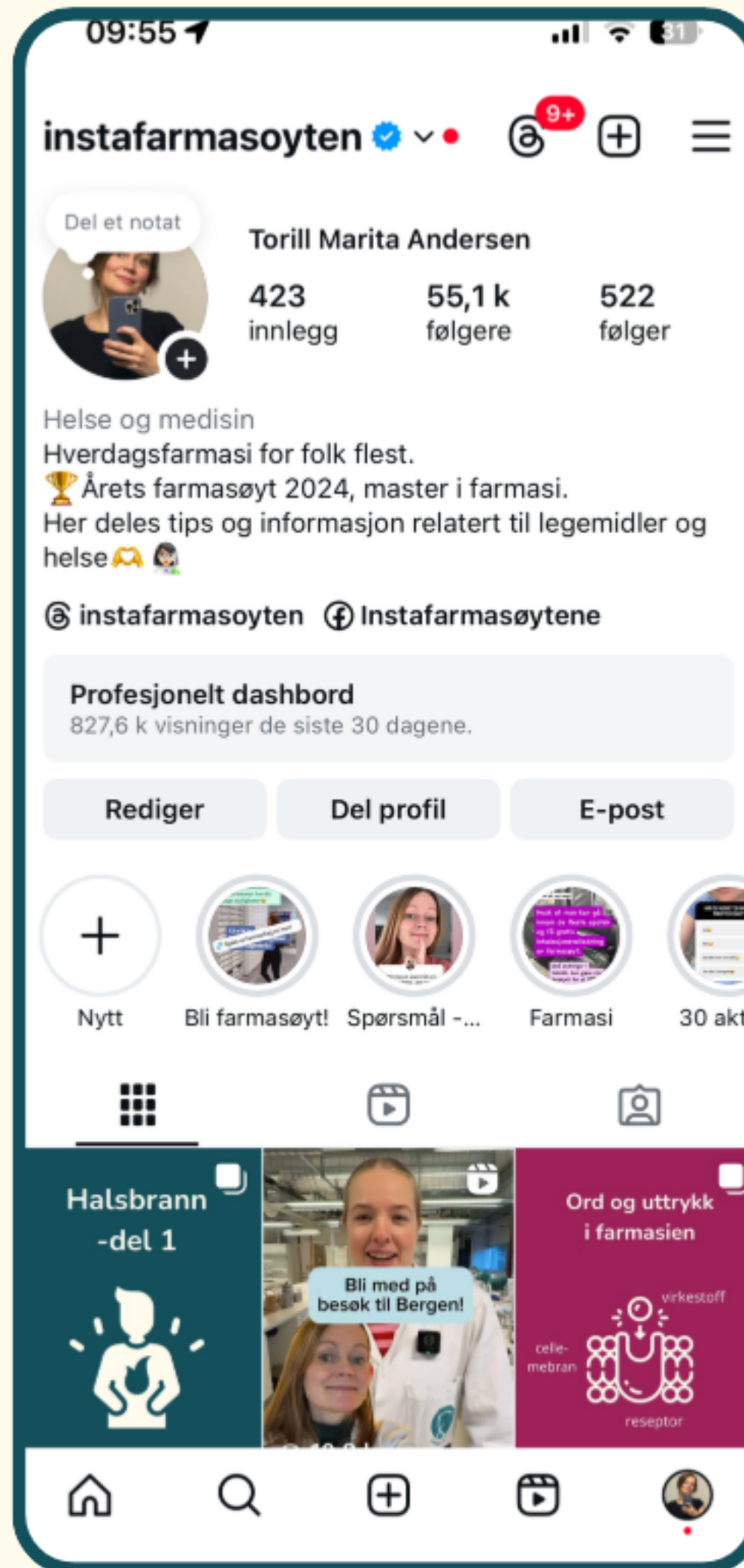
Årets farmasøyt 2024!

#instafarmasøyten

#instafarmasøyten

I overkant av 62 000 følgere:

Instagram
TikTok
SnapChat

AGENDA:

1. Legemidler til barn
2. Reseptfrie legemidler
3. Vitaminer og kosttilskudd til barn
4. Hvor finner man informasjon om legemidler til barn

#instafarmasøyten

Legemidler til barn

#instafarmasøyten

Viktige hensyn:

Barn har ulik absorpsjon,
metabolisme og følsomhet enn voksne

Dosering må tilpasses vekt,
alder og utvikling.

Risiko for feilmedisinering
og forgiftning er høyere hos barn

Riktig formulering: mikstur,
smeltetabletter, stikkpiller

Metabolisme av legemidler hos barn - forskjeller sammenlignet med voksne:

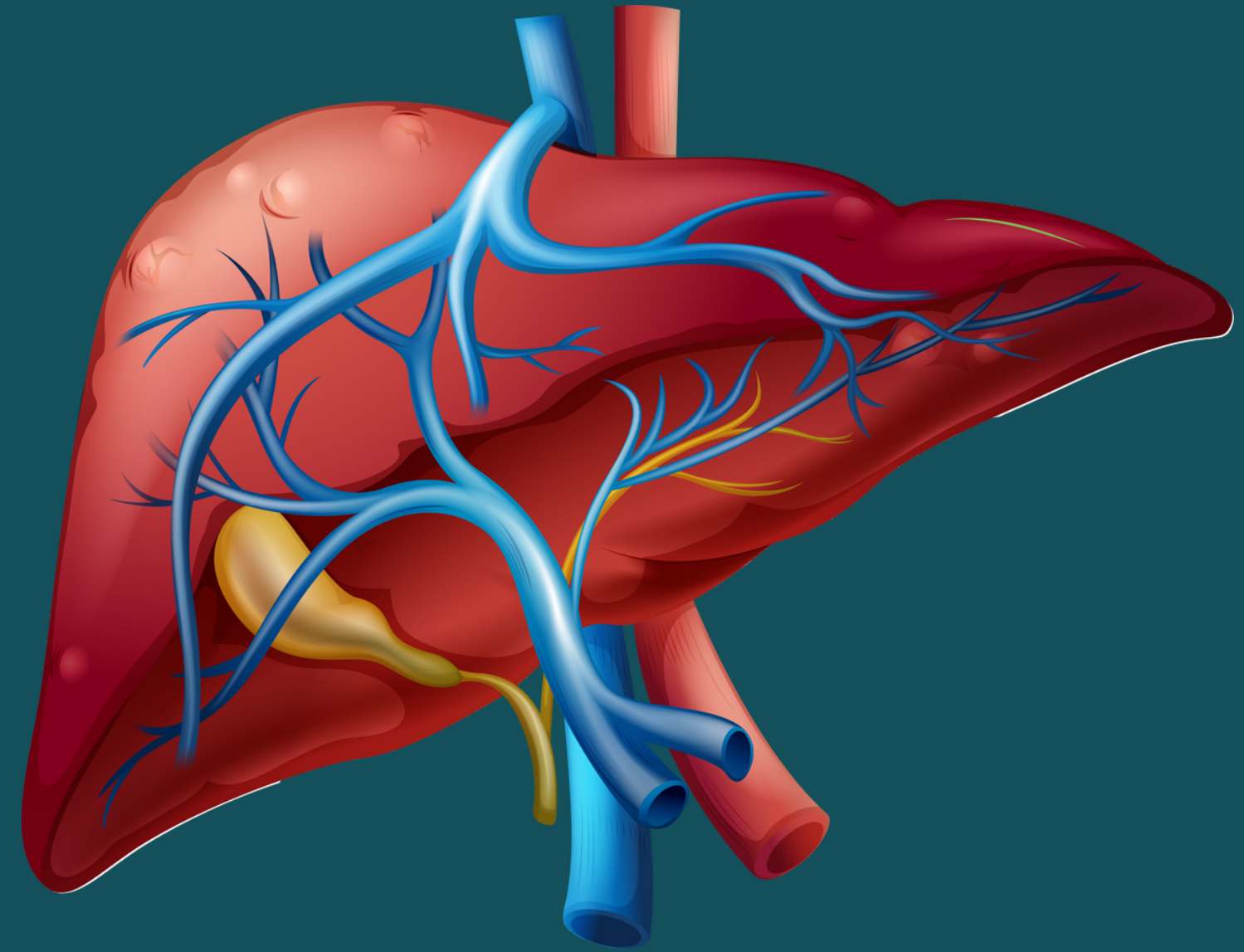
- Umoden leverfunksjon
- Forskjeller i enzymkapasitet
- Nyrefunksjonen har dårligere sekresjon
- Ulik kroppssammensetning mellom voksne og barn

#instafarmasøyten

Umoden leverfunksjon:

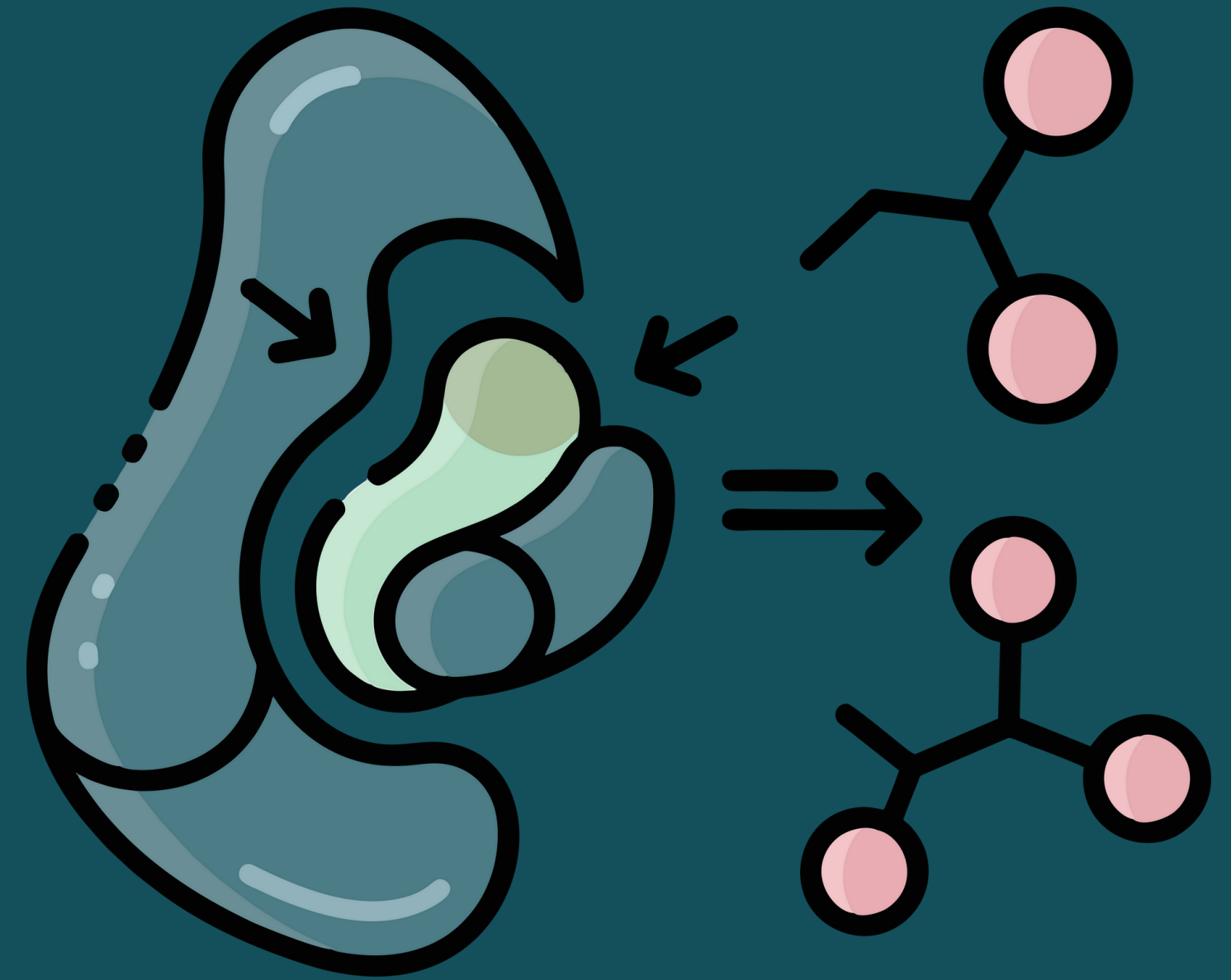
- Hos nyfødte og små barn:
CYP450-systemet er redusert
→ langsommere nedbrytning av
mange legemidler

#instafarmasøyten

Forskjeller i enzymkapasitet:

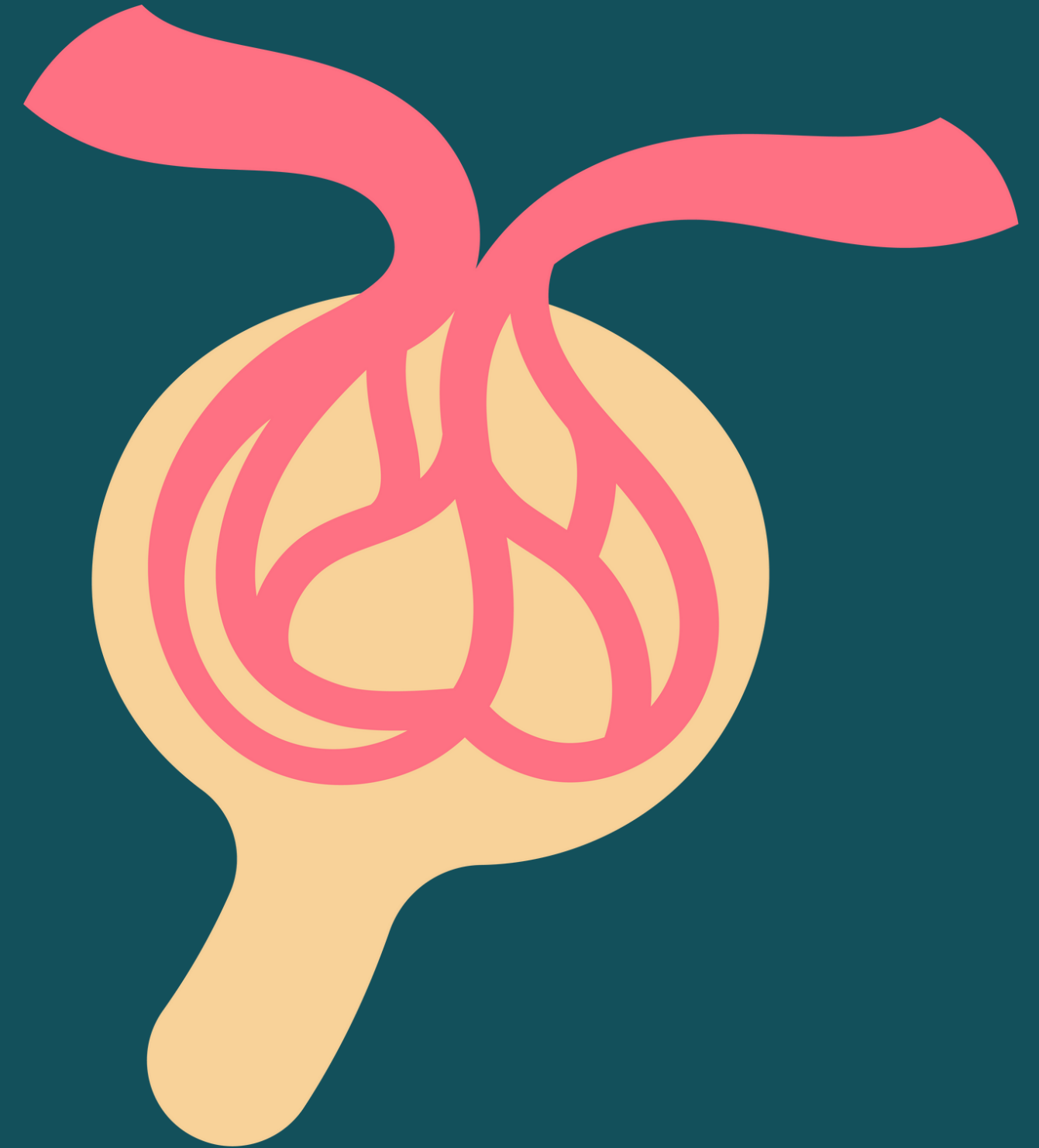
- Enkelte enzymer er mindre aktive hos barn → akkumulering av virkestoffer som metaboliseres av disse systemene

#instafarmasøyten

Nyrefunksjonen:

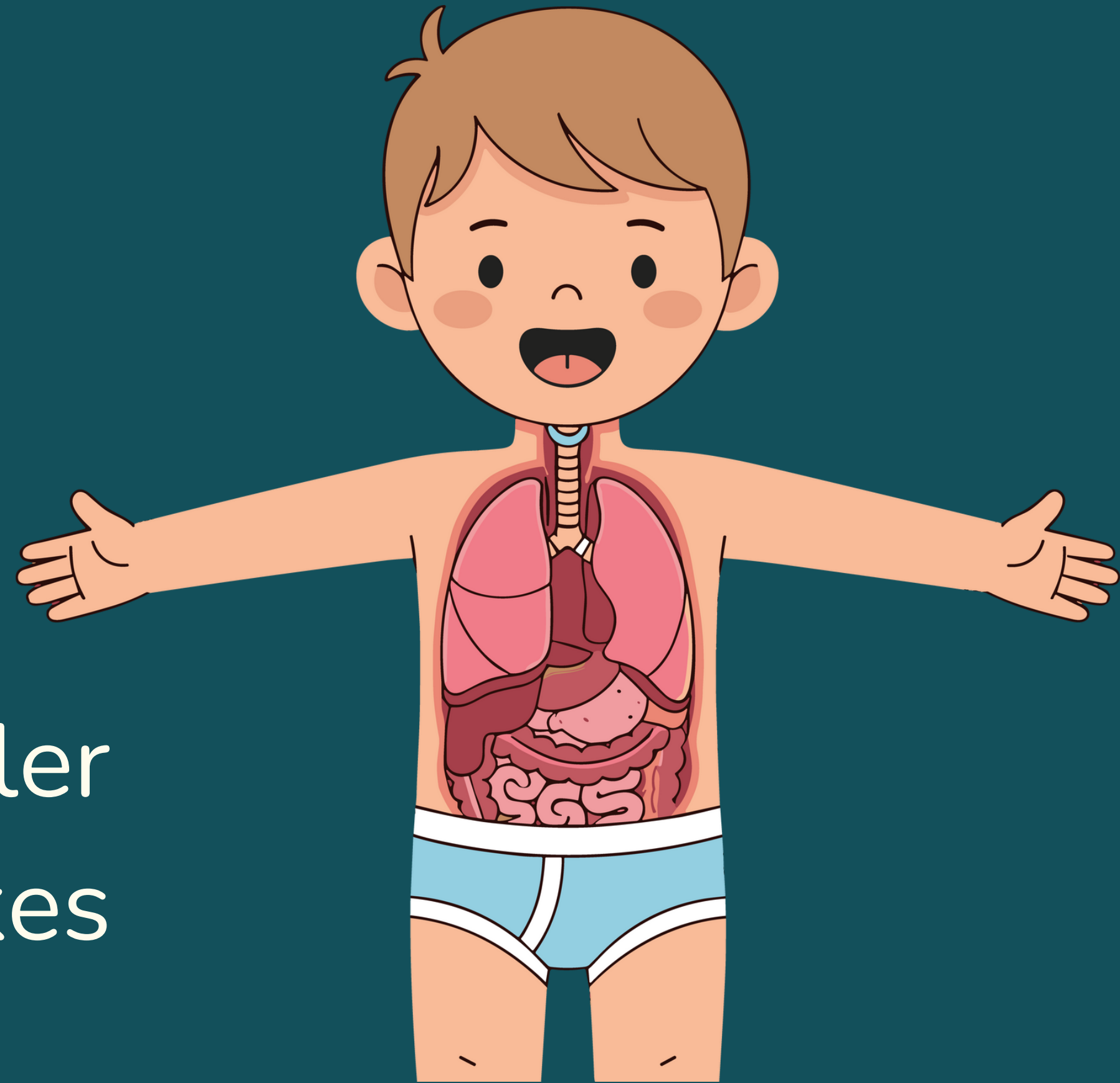
- Glomerulusfiltrasjon og tubulær sekresjon er lavere hos spedbarn, slik at utskillelse av metabolitter går tregere

#instafarmasøyten

Ulik kropps-sammensetning:

- Barn har mer vann i kroppen, og mindre fett
- Fordelingen av legemidler og halvveringstid påvirkes av dette

#instafarmasøyten

Ulik kropps-sammensetning:

Barn har større overflate i forhold til vekt sammenlignet med voksne:

- Særlig viktig for topikale legemidler
- Stoffer tas raskere opp gjennom huden
- Risiko for systemiske bivirkninger er høyere

#instafarmasøyten

Oppsummert:

Barn er ikke en liten voksen

Når vi skal gi medisiner til barn...

Utfordringer

- Barn kan vegre seg mot medisiner pga. smak, konsistens eller frykt.
- Risiko for feil dosering eller at barnet spytter ut medisinen.
- Viktig å kombinere trygghet, teknikk og tålmodighet.

#instafarmasøyten

Hvordan gi legemidlene

- Bruk sprøyte til flytende medisiner – sprøyt på innsiden av kinnet
- Velg riktig legemiddelform: mikstur, smeltetabletter, stikkpiller. Hvis barnet kan ta tabletter kan det ofte være enklere.
- Unngå å blande medisiner i favorittmat eller drikke.

#instafarmasøyten

Hvordan maskere smak?

- Kjøøl ned mikstur i kjøleskap
- La barnet suge på en isbit først
- Salt kan maskere smak (f.eks. salt kjeks)
- Gi medisinen sammen med litt vann eller juice (hvis tillatt)

#instafarmasøyten

Praktiske tips

- Vær ærlig med barnet – forklar kort hvorfor medisinen trengs
- Bruk lek og små belønninger for å motivere
- Tilpass etter alder og behov
- Bruk sugerør for å unngå smak på tungen
- Medisindagbok fra apoteket

#instafarmasøyten

..praktiske tips

- Sett barnet oppreist når det får medisinen.
- Gi små doser om gangen for å unngå brekninger.
- Ha et glass vann klart etterpå.
- Ved stikkpiller: bruk litt vaselin, og forklar rolig hva som skjer

#instafarmasøyten

Hvis barnet nekter

- Ikke tving – prøv igjen senere hvis mulig.
- Involver barnet: la det holde sprøyten eller flasken.
- Bruk distraksjon (sang, video, lek).

#instafarmasøyten

Ved oppkast etter medisininntak:

- Hvis barnet kaster opp → medisinen kanskje ikke tatt opp i kroppen
- Har det gått mer enn 1/2 time etter inntak, eller det er lite oppkast trenger man som regel ikke gi ny dose

#instafarmasøyten

Oppsummering

- Tilpass formuleringen til barnets alder og behov.
- Reduser ubehag med små triks (kjøling, sugerør, vann).
- Kommuniser trygt og ærlig – bygg tillit.
- Husk: små grep kan gjøre medisinsituasjonen enklere for både barn og foreldre.

#instafarmasøyten

Reseptfrie legemidler

#instafarmasøyten

Feber og smerte

#instafarmasøyten

Paracetamol

- Førstevalg ved feber og smerte hos barn (hvis behov for smerte/febernedsettende)
- Finnes som mikstur, stikkpiller, smeltetabletter, dråper og pulver.
- Dosering alltid etter **vekt** (og alder).
Bruk lavest mulig dose, kortest mulig tid.

#instafarmasøyten

Gi paracetamol
via munnen hvis mulig:

- bedre opptak
- raskere effekt

#instafarmasøyten

Ibuprofen

- Kan brukes ved smerter og feber hvis paracetamol ikke gir tilstrekkelig effekt.
- Ikke til barn med vannkopper – økt risiko for alvorlige hudinfeksjoner.
- Bivirkninger: mageplager, risiko for magesår ved overforbruk

#instafarmasøyten

NB! Ikke la smak trumfe valg av
smertestillende/febernedsettende

#instafarmasøyten

Hoste hos barn

#instafarmasøyten

Hostedempende midler - reseptfrie

- Hoste er en naturlig refleks
- Hostesaft anbefales ikke til barn under 6 år
- Reseptfrie midler: Større risiko for bivirkninger enn effekt av behandling

#instafarmasøyten

Hostedempende midler - reseptbelagte

- Cosylan og Solvipect comp (etylmorfin) er reseptbelagte hostedempende midler
- Frarådes til barn under 12 år – risiko for alvorlige bivirkninger
- Kan gi respirasjonsdepresjon og uforutsigbar omdanning til morfin
- Manglende dokumentasjon på effekt hos barn

#instafarmasøyten

Viktig påminnelse til foreldre:

Ikke gi din egen
medisin til barnet ditt

#instafarmasøyten

Ikke-medikamentelle tiltak ved hoste:

- Kjølig og røykfritt innneklima
- Hevet hodeende på sengen
- Nok væske – gjør slimet lettere å hoste opp
- Ro, trygghet og nærhet
- Distraksjon: sang, lesing, rolig lek
- Hvis barnet er stort nok → halspastill/sugetablett

#instafarmasøyten

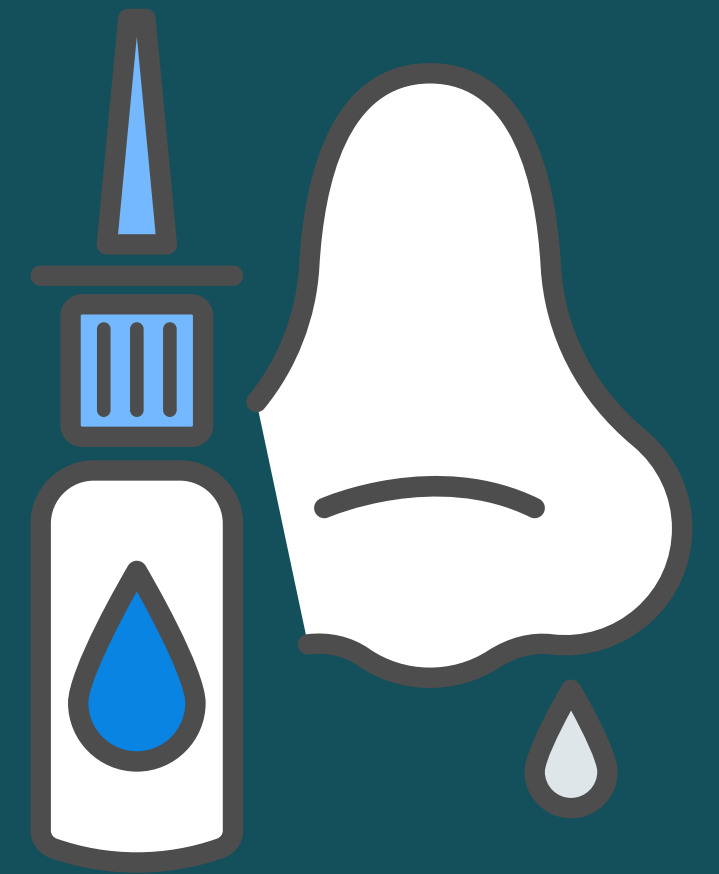
Midler til nesa

#instafarmasøyten

Nesespray

- Virkestoffene oksymetazolin og xylometazolin finnes i reseptfrie nesepreparater mot tett nese
- Virker ved å trekke sammen blodårene i neseslimhinnen → åpner luftpassasjen
- Kan brukes til barn fra 2 år (lav styrke)
- Ikke anbefalt mer enn 2-3 dager sammenhengende → risiko for rebound-effekt (forverret tett nese)

#instafarmasøyten

Saltvann

- Saltvannsløsning fukter og renser neseslimhinnen
- Kan brukes fra spedbarnsalder
- Ingen risiko for avhengighet eller rebound-effekt
- Finnes som dråper, spray eller skyllevæske
- Kan kombineres med andre tiltak (f.eks. hevet hodeende, væske)

#instafarmasøyten

Viktig:

- Alle midler som kan brukes i øyet kan brukes i nesa - men ikke motsatt!

#instafarmasøyten

Litt om andre remedier...

#instafarmasøyten

Medisinsk kull

- Aktuelt ved forgiftninger - alle småbarnsforeldre bør ha dette i hus
- Aktuelt ved omgangssyke

#instafarmasøyten

Medisinsk kull - hvordan virker det?

- Virker lokalt i tarmen - tas ikke opp
- Har mange aktive C-atomer som kan binde til seg en rekke stoffer
- OBS! Kan også binde til seg legemidler

#instafarmasøyten

Dentinox:

- Anbefales ikke
- Kan gi sjelden, men alvorlig bivirkning: Methemoglobinemi
- Dessuten: Forsvinner raskt fra gommen og vanskelig å vite om det faktisk er tannfrembrudd

#instafarmasøyten

Lusemidler:

- Velg preparat med dimetikon
- (dropp de andre Linicin-produktene)

#instafarmasøyten

Melatonin

- Kun til barn etter resept fra lege
- Er lett tilgjengelig i barnevennlige formuleringer → foreldre kan tenke det er ufarlig,

#instafarmasøyten

Oppsummering

- Paracetamol er førstevalg, finnes i mange ulike formuleringer
- Aldri gi ibuprofen til barn med vannkopper
- Bruk saltvannsspray til tett nese, begrenns bruken av nesespray med virkestoff

#instafarmasøyten

Vitaminer og mineraler til barn

#instafarmasøyten

Fettløselige vitaminer - A,D,E,K

- Lagres i lever og fettvev
- Tas opp sammen med fett i kosten
- Kan akkumuleres ved høyt inntak
- Risiko for overdosering (særlig A og D)

#instafarmasøyten

Vannløselige vitaminer - C og B-vitaminene

- Lagres ikke i kroppen i særlig grad
- Overskudd skilles ut i urinen
- Må tilføres jevnlig
- Lav risiko for toksisitet
- Følsomme for varme og lys (tap ved matlaging)

#instafarmasøyten

Når er tilskudd nødvendig

- D-vitamin: anbefales fra spedbarnsalder (10 µg daglig)
- Tran kan gis fra 1 års alder (får da også tilskudd av omega-3)

#instafarmasøyten

Trenger man gi kosttilskudd?

- Unødvendige multivitaminer gir ingen dokumentert helsegevinst.
- Overdosering kan gi toksiske effekter (f.eks. fettløselige vitaminer)
- Men.....

#instafarmasøyten

Er det feil å gi kosttilskudd

- Hvis barnet er småspist og ikke spiser tilstrekkelig variert kosthold, kan man gi multivitaminer

#instafarmasøyten

OBS - fettløselige vitaminer

- Ikke gi dobbelt
- Hvis barnet har inntatt for mye - f.eks spist en boks vitaminbjørner: Opphold på 4 uker
- OBS - JERN! Fare for forgiftning

#instafarmasøyten

Oppsummering

- Fettløselige vitaminer lagres i kroppen, vannløselige skilles ut
- Tilskudd av D-vitamin anbefalt
- Vær obs på inntak av fettløselige vitaminer
- Småspiste barn kan få multivitamin

#instafarmasøyten

Informasjonskilder

#instafarmasøyten

Tips til trygge informasjonskilder

- Felleskatalogen: preparatinformasjon og bivirkninger.
- RELIS: uavhengig legemiddelinformasjon og spørsmål/svar.
- Norsk legemiddelhåndbok: kliniske retningslinjer og pediatrikapitler.
- legemidlertilbarn.no
- KOBLE / Legemidlertilbarn.no: oppdatert doseringsinformasjon for barn
- tryggmammamedisin.no
- <https://www.mn.uio.no/farmasi/forskning/grupper/pharmasafe/foreldrebrosjyrer/>

#instafarmasøyten

#instafarmasøyt